

Opiskelijat Prima-päivässä: Suomi latistaa!

PRIMA

7/2010 7€

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITON LEHTI

LÄPIMURTO
PALKKOJEN
PAIKALLISESSA
SOPIMISESSA

VIHREÄ KYSYNTÄ
UUDISTAA
VIENTIYHTIÖITÄ

MIKSI PÖRSSI
EI HOUKUTA?

Eero Aarnion muotoilu

LUO TYÖTÄ
SUOMEEN

PALVKO 2010-49 10007

6414886954113

695411-10-07

Mestari luo menestystä

Futuristisista huonekaluistaan tunnetun sisustusarkkitehti Eero Aarnion pöydältä on lähtenyt tuotepiirustuksia kymmenille yrityksille. Työn alla on tällä hetkellä tuotteita muun muassa italialaiselle Alessille. Eija Lampi • Kuvat Patrik Rastenberg ja Melaja Oy ▶

Eero Aarnio on suunnitellut myös ateljeekotinsa Kirkkonummen Veikkolassa.

Veikkolan ateljeekodissaan työskentelevän **Eero Aarnion** suunnittelemissa tuotteissa myydään nykyisin 62 maassa ja 220 myymälässä. Hän tekee töitä innolla eri puolilla maailmaa toimivien yritysten kanssa. Uusin aluevaltaus on San Franciscossa aloittanut nettikauppa Design Story.

”Jos et polje koko ajan, pyörä kaatuu”, kuvaa 78-vuotias Aarnio omaa luomisvoimaansa.

”Olen ollut lähes 50 vuotta freelancerina. Kyse on työn-teosta, siitä miten työtä luodaan. Minun on onnistuttava. Kun onnistun, voin tällä yhden miehen yritykselläni työllistää satoja ihmisiä. Silloin menee hyvin”, hän selvittää.

Aarnio sanoo, ettei voi edes laskea, paljonko hänen tuotantonsa on saanut aikaan vientiä ja työpaikkoja. Suomalaisille muovialan pk-yrityksille Aarnio on ollut kova juttu.

”Kaikki, mitä suunnittelen ja täällä tehdään, luo työtä.

Rotaatiovalettuja valaisimia, kuten Tuplakuplaa ja Swan-lamppua, tekee Melaja Oy, ja lohjalaisen Plastex Oy:n kanssa on tulossa uusia tuotteita. Martela Oy ja EFG ovat jo vuosia valmistaneet julkisten tilojen kalusteita, joiden materiaalina on koivuvaneri ja teräsputki.”

Ikuinen Italian ystävä

Eero Aarnio voitti jo vuonna 1964 Italian arvostetuimman huonekalukilpailun International Competition on Furniture Designin. Tuolloin hän pääsi sisään italialaiseen kulttuuriin ja elämäntapaan. Yhteistyö on jatkunut vuosikymmeniä. Intohimoisella Italian ystävällä riittää saapasmaassa kumppaneita.

Eero Aarnio on tehnyt puolitoista vuotta yhteistyötä Alessin kanssa. Hän suunnittelee myös italialaisille Valli&Vallille sekä Magisille, jonka valmistama Trioli-las-

Aarnion kodissa on näyttelytilan tuntua. Etualalla muotoilijan tuoreimpiin töihin kuuluva Dino-lelu.

tentuoli voitti kansainvälisesti arvostetun Compasso d'Oro-palkinnon 2008. Saksalainen Vitra Design Museum valmistaa ja myy Aarnion Pallo- ja Pastillituoleista tehtyjä pienoismalleja.

Aarnion tapa kertoa tapaamisistaan ja neuvotteluistaan maailmankuulujen yritysjohtajien kanssa on lennokasta.

”Alberto Alessilta tuli sähköpostia, että vaimo Laura haluaa keittiöön Kuplatuolin, jossa hän voi istua ja katsella, kun Alberto tekee ruokaa. Muuten, olisiko sinulla mitään Alessille, Alberto kysyi. Menin Italiaan piirustusten kanssa, ja siitä se lähti. Ensi helmikuussa tulee markkinoille Alessilta ensimmäinen esinesarja, ja lisää syntyy koko ajan.”

Alessilla on satoja suunnittelijoita ympäri maailmaa, ja yritykselle syötetään uusia ideoita valtavat määrät. Aarnio kertoo olevansa iloinen päästyään tekemään työtä maineikkaan talon kanssa.

”KUN ONNISTUN, VOIN TÄLLÄ YHDEN MIEHEN YRITYKSELLÄ TYÖLLISTÄÄ SATOJA IHMISIÄ.”

Italiassa viihtyvä suunnittelija ylistää italialaisten kykyä työskennellä intensiivisesti, ottaa kontaktia, ideoida ja tuottaa huippulaatua. Hän sanoo, että hänen on tasaisin välein päästävä Italiaan. Aarniota viehättää myös italialaisten tapa käydä neuvotteluja. Se nivoutuu aina jollain tavoin hyvän ruuan ja viinin ympärille.

”Jo lentokentällä kysytään, mitä haluat tänään syödä, kalaa vai lihaa? Ja sitten ajetaan vaikka 60 kilometriä hyvään ▶

Puppy-koiran suosio kasvaa maailmalla.

"MINUA KIEHTOO AJATUS LEIJUVAN LELUN SUUNNITTELEMISESTA. OLEN MIETTINYT SITÄ JO KAUAN."

kalapaikkaan, missä nautitaan herkullinen ateria, ideoidaan ja vaihdetaan kuulumisia."

Aikaisin ylös ja piirtämään

Aarnion ateljeekoti Veikkolassa kelpaa myös neuvottelufoorumiksi. Aarnio on itse suunnitellut talonsa rinteeseen. Järvenrannassa on savusauna. Suurista ikkunoista avautuu upea maisema ympäri vuoden. "Nousen valoisana aikana aikaisin piirtämään. Valo on silloin hieno ja mieli kirkas."

"Italialaisen Magisin toimitusjohtaja, **Eugenio Perazza** tuli tapaamaan minua tänne kotiin. Hän ei kertonut ennak-

koon, mitä halusi. Hän tuli, istui tuohon sohvalle ja kysyi vain, haluatko yhteistyötä. Haluan, vastasin."

"Hän oli isoisäissä ja halusi lapsille tarkoitetun tuotesarjan. Piirsin ensin Dinon, mutta se ei käynyt. Sitten piirsin Puppyn. Se leviää nyt maailmalla, ja sitä tehdään useilla muoteilla Italiassa yötä päivää." Aarnio nauraa.

Italialainen Valli&Valli, joka tänä päivänä on yhtynyt Assa Abloyn kanssa, otti yhteyttä Aarnioon ja tiedusteli, onko hän koskaan piirtänyt ovenkahvoja ja huonekalujen vetimiä.

"En ollut."

"No, haluatko yrittää?", kysymys kuului.

"Haluan, vastasin taas. Nyt niitä on syntynyt vaikka kuinka paljon."

Vain tulorahoituksella

Aarnio sanoo iän tuoneen hänelle kokemusta. Iän myötä ammattitaito kasvaa. Syntyy suhteita ja materiaalinhallintaa.

"Rohkeutta, innovatiivisuutta, riskinottoa. Siitähän tässä on kyse. Minä suunnittelen riskillä. Kun tekee paljon, niin ▶

Eero Aarnio on kiinnittänyt oljatuoneen liukuoveen maailmalla ilmestyneiden alkakauslehtien kansia, joissa esitellään hänen tuotantoaan.

Upea ura

SISUSTUSARKKITEHTI, designer, professori h.c. Eero Aarnio (s.1932) opiskeli vuosina 1954–1957 Taideteollisessa oppilaitoksessa Helsingissä ja perusti oman sisustussuunnitteluun ja teolliseen muotoiluun erikoistuneen toimiston vuonna 1962. Aarnio on tullut tunnetuksi 1960-luvulla lasikuidusta muotoilemistaan futuristisista tuoleista, joista varsinkin Pallotuoli herätti myös kansainvälistä huomiota. Aarnion muita lasikuidusta valmistamia tuotteita ovat esimerkiksi Pastilli, Tomaatti ja Formula.

Toukokuussa 2006 Aarnio esitteli Copacabana-kitaran yhteistyössä Plectra ry:n kanssa. Aarniolle myönnettiin vuonna 2005 Suomi-palkinto. Aarnion tuotteita on ollut esillä elokuvissa, muotokuvauksissa ja musiikkivideoissa. Hänen töitään on pysyvässä näyttelyssä muun muassa New Yorkin Museum of Modern Artissa, Lontoon Victoria and Albert Museumissa ja Weil am Rheinin Vitra Design Museumissa. Hänestä on kirjoitettu kirjoja.

- Suunnittelijana Asko Oy:ssä Lahdessa 1960–62
- Oma toimisto, Helsinki 1962
- Eero Aarnio Design Studio GmbH, Köln 1978–82
- Design studio, Tapiola 1982
- Eero Aarnio T:mi, Veikkola 1992
- Aarnio Design Oy, Veikkola 2001

aina tulee jotain. Pienin piirtämäni esine on hammastikku Finnairille ja suurin on oma taloni”, suunnittelija selvittää.

Hän tekee kaiken tulorahoituksella. Yhteiskunnan tukia ei ole tarvittu.

Eero Aarnio on kulkenut pitkän tien muotoilun uranuurtajana ja pitänyt Suomen lippua korkealla. Hänet on palkittu lukuisin palkinnoin ulkomailla ja Suomessakin. Viimeisin huomattava ulkomainen tunnustus oli Red Dot-palkinto Kubo-valaisimesta.

Aarniota kiehtoo koko ajan uusia juttuja mahdollistava teknologia. Valitettavasti kalliiden tuotteiden teko on helpompaa kuin halpojen. ”Tämä on kuin kouluruokailu. Pitää syntyä halvalla hyvää”, mestari vertaa.

”Pitää löytää uusi tapa nähdä asioita ja löytää rohkea tapa tehdä niitä. Pitää olla visio, mikä on hyvää ja mahdollista. On löydettävä ratkaisuja, jotka ovat ergonomisia, kauniita ja edullisia toteuttaa. Suomessa tulevaisuuden materiaalin tulee olla jälleen puu.”

Onko tuolissa pakko olla neljä jalkaa, hän kyseli itseltään niihin aikoihin kun Pallotuoli syntyi 1960-luvulla. Kölnin kansainvälisillä huonekalumessuilla vuonna 1966 räjähti. Siellä myytiin ensimmäiset kuusi Pallotuolia, ja loppu on historiaa.

Eero Aarnio katsoo valoisan ateljeekotinsa ikkunasta järvelle ja tokaisee: ”Minua kiehtoo ajatus leijuvan lelun suunnittelemisestä. Olen miettinyt sitä jo kauan.” ■

OMAT NÄYTTELYT

- That's it, Art Gallery Árvore, Porto, Portugali 2001
- Eero Aarnio, Taidehalli, Helsinki 2003
- Eero Aarnio - popfantasier og sittende dagdrømmer, Kunstindustrimuseet, Oslo 2004
- Forestil dig en rund stol, Danish Design Center, Kööpenhamina 2005
- Pop Fantasies: Furniture Design by Eero Aarnio, Suomen suurlähetystö, Washington DC 2005
- Fantasías del Pop. El diseño de Eero Aarnio, Museo Franz Mayer, Mexico City 2007
- Eero Aarnio - Retropop, Phantasie und Tagträume, Felleshus, Pohjoismaiden suurlähetystöjen yhteisrakennus, Berlin 2007-2008
- Kaj Frank -palkintonäyttely, Design Forum Finland 2008.

NÄYTTELYITÄ VIIDELLÄ VUOSIKYMMENELLÄ

- Triennale XIV, Milano 1964
- Eurodomus, Genova 1966 ja Milano 1970
- Lasikuituhuonekaluja, Askö Oy, Helsinki 1968
- Plastic as Plastic, New York 1970
- Design aus Finnland, Askö GmbH, Köln 1979
- Masters of Modern Design, IBM Gallery, New York 1991
- Plastic Fantastic, Trapholt Museum of Modern Art, Tanska 2005

AARNIOTA MUSEOISSA

- Museum of Modern Art, MoMA, New York
- Victoria and Albert Museum, Lontoo
- Designmuseo, Helsinki
- Centre Georges Pompidou, Pariisi
- Musée des arts décoratifs de Montreal
- Stedelijk Museum, Amsterdam
- Die Neue Sammlung, München
- Los Angeles County Museum of Art

Palkintoja meiltä ja maailmalta

VALMETIN liikemerkin suunnittelukilpailu, Helsinki 1958, 1. palkinto
INTERNATIONAL Furniture Competition, Cantu, Italia 1959, 3. palkinto
EXPORT Furniture Competition, Helsinki 1963, 3. palkinto
INTERNATIONAL Competition on Furniture Design, Cantu, Italia 1964, 1. palkinto
GATANS inredning, Tukholma 1965, 1. palkinto
STEEL Furniture Competition, Helsinki 1967, 2. palkinto
INTERNATIONAL Design Award of the A.I.D. (American Institute of Interior Designers) Pastilli-tuolista (Gyro), New York 1968
SIO:N kunniajäsen (Sisustusarkkitehdit SIO ry) 1999
SUOMI-PALKINTO 2005 (Opetusministeriö)
INTERIOR Innovation Award Cologne 2006
PROFESSORI h.c. 2007
COMPASSO d'Oro eli Kultainen harppi -palkinto Magisille suunnitellusta Trioli-tuolista, Italia 2008
KAJ Frank -muotoilupalkinto 2008.
RED dot design award winner 2010, Kubo-kirkasvalo.

Muovituotteita valmistava Plastex tähtää kansainvälisille markkinoille nimekkäiden kotimaisten muotoilijoiden avulla. Uusissa muovisissa design-tuotteissa arjen käytännöllisyys kohtaa muotoilun ilon. Olli Manninen • Kuvat Susanna Kekkonen ▶

2

Muotoilulla maailmalle

Ant-Wuoriset ovat johtaneet Plastexia jo neljässä sukupolvessa. Jyrki Ant-Wuorinen (vas.) ja Lauri Ant-Wuorinen kertovat, että yritys erikoistuu ja uudistaa toimintatapaansa uudelle vuosikymmenelle mentäessä.

Plastex ei ole yrityksenä välttämättä kaikille kovin tuttu, mutta varmasti meistä jokainen käyttää jotain sen valmistamaa tuotetta. Kammat, taskumatit, kastelukannut, kylmäkallat, sumutinpullot, kardemummaputkilot, saippuakotelot ja bensiinikanisterit tulevat Plastexin Lohjalla sijaitsevalta tehtaalta.

Vihreä kukkienkastelukannu on jopa museoitu, sillä sitä käytti aikoinaan kukkaharrastuksestaan tunnettu Jean Sibeliuksen vaimo Ainolassa.

Plastexin uuden muotoilun linjaa edustavat **Eero Aarnion** suunnittelemat henkarit, kastelukannut, sumutinpullot ja rakennuspalikat, **Stefan Lindforsin** pullo, **Kitta Perttulan** satulasanko sekä **Samuli Naamangan** biohajoavasta luonnonkuitumateriaalista valmistettavat tarjoiluasiat.

Plastexin tehtaalla massiiviset puhalluskoneet suoltavat uumenistaan erivärisiä ja erikokoisia muovituotteita.

Mustekalan lonkeroita muistuttavat muoviletkut roikkuvat katossa. Niitä pitkin puhalletaan raaka-aineena käytettävä HDPE-muovi puhalluskoneisiin suurista silloista.

Muoviklöntti pullahtaa esiin yhdestä kolmestatoista koneesta jatkokäsittelyä varten. Vieressä täyssähköinen pullokone tuottaa muutamassa sekunnissa pareittain kirkkaavärisiä pulloja. Kauempana nurkassa valmistuu kenttäpulloja Puolustusvoimille.

”Näitä pitäisi olla valmiina 100 000 kappaletta marraskuun loppuun mennessä”, sanoo Plastexin toimitusjohtaja **Jyrki Ant-Wuorinen**.

Pelkkä pullo ei ole kuitenkaan vielä lopullinen tuote. Korkit ja pidikkeet tehdään Kontiolahdella ja kokoaminen alihankintana Lohjan työkeskuksessa.

”Ala on verkottunut ripeästi viime vuosina. Kaikkea ei kannata tehdä itse. Erikoistuminen on osa kilpailukyvyyn vahvistamista. Uusien tuotteiden suunnittelussa pitää jo varhaisessa vaiheessa osata miettiä, kuka tekee ja mitä.”

Bodil Jensen tarkastaa sadevesijärjestelmissä käytettävien muovisten liitoskappaleiden laadun.

Ornamentti-ruukun paluu

ORNAMENTTIKUVIOITU kukkapata oli yksi Plastexin menestystuotteista 1960- ja 1970-luvuilla. Edullisemmin valmistetut ruiskuvaletut, kiiltävät ja sileäpintaiset ruukut löivät läpi 1980-luvulla, ja ornamenttiruukku poistui tuotannosta.

Retroboomin aikana kuluttajat haluavat jälleen muovisia klassikkoruukkuja. Jyrki Ant-Wuorinen ei tiedä, kuka ornamenttikuvioisen kukkapadan alunperin suunnitteli, mutta kukkapadan perusmalli löytyi yrityksen varastosta, kuten kaikkien muidenkin aiemmin tehtyjen tuotteiden mallit.

"Esittelimme sen sisäänostajille, jotka innostuivat heti tuotteesta. Tuomme juhlavuoden kunniaksi muutaman muunkin retrotuotteen jälleen myyntiin."

Plastex on erikoistunut puhallusmuovaus-menetelmällä valmistettaviin muovituotteisiin.

"Puhallusmuovauksessa muovisen letkun hallinta on iso haaste. Jos letku on liian kuuma, voi tuote epäonnistua. Se on muutamista sekunneista kiinni."

Vieressä valmistuu kardemummaputkiloita.

"Löysän ja nestemäisen muoviraaka-aineen hallinta on erittäin tarkkaa työtä."

Ruiskuvalumenetelmällä tehtävät tuotteet Plastex on osittain ulkoistanut Kontiolahdella sijaitsevalle Plasthill Oy:lle.

"Ruiskuvalussa tuotteen kokoinen tila täytetään muovilla, ja tuote on jäähtyessään valmis. Vesiastioissa ja monissa muissakin tuotteissamme on molemmilla menetelmillä tehtyjä osia."

Perheyrittäjä neljässä polvessa

Plastexin tuotantolinjat on pitkälti automatisoitu, mutta ih-

misten työpanos on yhä ratkaiseva osa tuotantoa.

"Täyssähköinen pullopuhalluskone tekee kaiken automaattisesti alusta loppuun ja on energiatehokas. Myös sadevesijärjestelmissä käytettäviä muovisia liitoskappaleita valmistavan koneen nopeus on kasvanut merkittävästi, ja samalla työvoiman määrä tuotetta kohden on vähentynyt. Työvaiheet ovat myös lyhentyneet. Suurimmat sarjat tehdään robottien avulla. Ihmiskäden jälki näkyy eniten suurikokoisissa muovituotteissa."

Taloudellisesti kannattava tuotanto edellyttää suuria määriä.

"Bulkkituotteet ovat nykyisin ihan nollakate-bisnestä", tunnustaa yhtiön kehityspäällikkö **Lauri Ant-Wuorinen**, toimitusjohtajan poika.

Lauri on jo neljännen polven Ant-Wuorisia Plastexissa. Vuonna 1936 perustettu yritys aloitti Helsingin Lönnrotinkadulla Korurasia- ja kotelotehtaan nimellä, mutta muutti nimensä Plastexiksi, kun **Olli Ant-Wuorinen** tuli yhtiön

”KULUTTAJAT OVAT VALMIITA MAKSAMAAN VÄHÄN ENEMMÄN VAHVAN BRÄNDIN TUOTTEISTA.”

osakkaaksi. Samalla tuotanto keskitettiin Lohjalle. Ollin veljenpoika Erkki johti yhtiötä 25 vuotta, kunnes antoi vetovastuun pojalleen Jyrkille. Hän on johtanut yhtiötä nyt 25 vuotta, ja pian alkaa taas olla vahdinvaihdon aika.

”Lauri on keskeisessä roolissa uudistamassa toimintajamme ja kansainvälistymistämme”, Jyrki sanoo.

Uudistamiseen kuuluu myös ympäristöä säästävien raaka-aineiden etsintä yhdessä Tekesin kanssa. Öljystä ja kaasusta valmistettavan muovin rinnalle ovat tulossa puupohjaiset komposiitit sekä maissin, kaakaon ja jopa levän kaltaiset raaka-aineet.

”Haemme biohajoavia luonnonkuitupohjaisia materiaaleja vaihtoehtoisiksi öljylle ja kaasulle. Tärkkelyspohjaisista raaka-aineista hyödynnetään niitä osia, joita ei voida käyttää elintarviketeollisuudessa”, Lauri Ant-Wuorinen kertoo.

Strategia teräväksi

Jyrki Ant-Wuorinen on huolissaan raaka-aineiden korkeista maailmanmarkkinahinnoista. Taantumien aikana raaka-aineiden hinnat notkahtivat, mutta ovat nyt nousseet ja pysyneet korkealla. Plastex ostaa vuosittain 700–800 tonnia raaka-ainetta, josta suuri osa tulee Lähi-idästä.

Plastex on 75-juhlavuotensa kynnyksellä terävöittänyt liiketoimintastrategiaansa ja tuotevalikoimaansa. Kasvua haetaan entistä vahvemmin kansainvälisiltä markkinoilta. Tähän mennessä vientiä on ollut lähinnä Ruotsiin ja Baltiaan, mutta nyt tähtäin on myös Saksassa, Ranskassa sekä Japanissa, jossa Plastexin design-tuotteet ovat olleet esillä Tokyo Designers Weekin Hirameki Design -näyttelyssä. Viennin osuus halutaan nopeasti tuplata nykyisestä 10 prosentista.

”Design-tuotteiden myötä astumme uuteen vaiheeseen. Uskomme, että voimme erottua kansainvälisessä kilpailussa tarjoamalla laadukkaita ja hauskanäköisiä tuotteita, jotka tuovat iloa ja myönteisiä käyttökokemuksia ihmisten arkeen. Kuluttajat ovat valmiita maksamaan vähän enemmän vahvan brändin tuotteista”, Jyrki Ant-Wuorinen sanoo.

Hän uskoo, että erikoistumalla ja tarjoamalla korkeamman lisäarvon tuotteita myös alan työpaikat pysyvät Suomessa. Tällä hetkellä Plastex työllistää nelisenkymmentä ihmistä.

Yhtiön tuotevalikoimassa on satoja tuotteita, joiden hallinnointi on myös monimutkaista.

Jyrki Ant-Wuorinen esittelee konetta, jolla puhalletaan muovituotteiden raaka-aine tuotantoon.

PLASTEX

PLASTEX OY on yksi johtavista suomalaisista puhallusmuovattujen tuotteiden valmistajista sekä merkittävä ruiskuvalutuotteiden toimittaja.

PERUSTETTU: 1936

LIKEVAIHTO: 5 miljoonaa euroa

HENKILÖSTÖÄ: 40

OMISTUS: Jyrki Ant-Wuorinen, Eero Ant-Wuorinen ja Arja-Maija Kaasinen (o.s. Ant-Wuorinen)

PLASTEX on EK:n Kemianteollisuuden jäsen.

”Kun samoilla koneilla tehdään eri tuotteita, pitäisi muuttien, värien ja raaka-aineiden vaihdot saada minimoitua. On osattava arvioida, mikä on järkevä sarja, kun tehdään asiakkaiden ennakkotilauksia, teknistä sopimusvalmistusta ja sesonkituotteita.”

Tulevaisuudessa Plastex haluaa vahvistaa omaa kilpailuasemaansa tiiviimmällä vuoropuhelulla asiakkaiden kanssa.

”Haluumme markkinoida asiakkaillemme ennakoiuutua. Tilausten keskittäminen tukee molempien osapuolten liiketoimintaa.”

Kuluttaja-asiakkaiden rinnalla ovat tärkeitä teolliset sopimusvalmistajat, jotka luovat liiketoiminnalle hyvän perustan ja jatkuvuutta.

”Muovituotteet ovat sesonkibisnestä, jonka huippu on alkukeväästä loppusyksyyn. Sopimusvalmistus takaa töitä hiljaisempinakin aikoina.” ■